

**Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia ...
w sprawie standardów publicznych miejsc opieki zastępczej
nad zwierzętami domowymi**

Na podstawie art. 11e ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U.) zarządza się co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa właściwe warunki utrzymywania psów i kotów w gminnych miejscach opieki zastępczej nad zwierzętami bezdomnymi.

§ 2. Miejsca o jakich mowa w §1:

- 1) prowadzą rejestr zwierząt zawierający dane identyfikacyjne zwierzęcia (w tym oznakowanie, opis) oraz dane o przebiegu opieki (w tym data i okoliczności podjęcia oraz zaprzestania opieki).
- 2) wyposażone są w bezpieczne dla zwierząt środki ochrony przed wydostaniem się na zewnątrz przeznaczonego dla nich terenu a także wewnętrznych pomieszczeń, boksów, rozgrodzeń,
- 3) zapewniają każdemu zwierzęciu legowisko w ogrzewanym pomieszczeniu, z dostępem światła dziennego, codzienne karmienie i stały dostęp do wody pitnej,
- 4) zapewniają utrzymywanie zwierząt razem tylko w takim zagęszczeniu wspólnej przestrzeni bytowej i takim sąsiedztwie, które wyklucza stres i agresję między nimi, a także wzajemne zakażanie się,
- 5) zapewniają zwierzętom stały dostęp do wybiegów pozwalających na realizację zachowań właściwych dla gatunku,
- 6) zapewniają skuteczną izolację i możliwość obsługi zwierząt stwarzających szczególnie zagrożenie fizyczne lub zakaźne.
- 7) zapewniają działanie na miejscu lekarza weterynarii odpowiedzialnego za stan zdrowia wszystkich zwierząt, w tym regularne kontrole stanu zdrowia, leczenie, profilaktykę, kastrację, oraz prowadzenie dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej powiązanej z rejestrem zwierząt.
- 8) zapewnia pracę dostatecznej ilości pielęgniarzy, w trwającej co najmniej połowę doby obsadzie jednego pielęgniarza na nie więcej niż 25 psów i nie więcej niż 50 kotów,
- 9) zapewniają obecność przez całą dobę co najmniej jednego pielęgniarza dla nie więcej niż 150 psów,
- 10) dysponują sprzętem i personelem do interwencji w sprawach zwierząt domowych na terenie gminy.

UZASADNIENIE

Zwierzęta domowe są z definicji „towarzyszami” człowieka w jego domu. Brak ścisłych norm prawnych dla standardów utrzymywania zwierząt domowych wynika z braku powszechnych norm dla warunków w jakich żyją ludzie i trudno sobie wyobrazić by takie normy wprowadzono. Zbiorowe utrzymywanie zwierząt domowych poza domem posiadacza, takie jak schroniska, hodowle, psiarnie psów służbowych itp. nie jest jednolicie unormowane.

Inaczej jest w przypadku zwierząt gospodarskich, których chów normowany jest coraz ściślej, zwłaszcza w kontekście przemysłowego chowu zwierząt. Warunki bytowe zwierząt określane są tu ścisłymi parametrami fizycznymi powierzchni, przestrzeni, temperatury, wilgotności, oświetlenia itd. Unijne normy w tym zakresie uwzględniają w ten sposób humanitarny aspekt traktowania zwierząt (*animal welfare* czyli „dobrostan zwierząt”) a służby weterynaryjne nadzorują właściwe traktowanie zwierząt gospodarskich, łącznie z właściwym zakresem ich nadzoru jakim jest bezpieczeństwo epizootyczne i bezpieczeństwo produktów odzwierzęcych. Nadzorowanie dobrostanu zwierząt ma znaczenie dla konkurencji na wspólnym rynku rolnym (konkurowanie kosztami produkcji) i dla zbytu (preferencje konsumentów). Tak rozumiany „dobrostan zwierząt,” nie ma zastosowania do zwierząt domowych.

Schroniska dla bezdomnych zwierząt w Polsce od początku nadzorowane były przez służby weterynaryjne ze względu na zagrożenie wścieklizną i ze względu na to, by zwierzęta te były humanitarnie uśmiercane. Po 1997 r., pomimo zaprzestania regularnego uśmiercania i pomimo nieobecności wścieklizny w schroniskach, służby weterynaryjne nadal kwalifikują schroniska jako szczególne zakłady utylizacji. Ustalone po raz pierwszy 1999 r. normy nadzoru weterynaryjnego nad takim zakładami dalej koncentrują się na bezpieczeństwie epizootycznym, choć przewidują też leczenie, karmienie, pojenie, legowiska i wybiegi, choć bez ustanawiania w tym zakresie wymiernych norm, które mogłyby być egzekwowane. Inaczej niż w przypadku „dobrostanu” zwierząt gospodarskich, środki nadzoru mogą być stosowane wobec schronisk tylko w przypadku zagrożenia zdrowia publicznego, a nie w przypadku naruszenia humanitarnych względów ochrony zwierząt. Z tych powodów, mówienie o nadzorze nad „dobrostanem” zwierząt w schroniskach jest mylące, choć chętnie stosowane dla ukrycia fikcji tego nadzoru. Dla potrzeb zakładów publicznej opieki nad zwierzętami bezdomnymi, zakres i sposób unormowanie zbiorowego utrzymywania zwierząt domowych poza domami musi być określony zupełnie od nowa, odpowiednio do celu ich utrzymywania.

Projektowane normy dotyczą czterech zagadnień: a) ewidencji, b) infrastruktury, c) leczenia, d) nakładów pracy. Trzy pierwsze zagadnienia są typowe dla normowania utrzymywania zwierząt gospodarskich. Nakłady pracy zwykle nie są normowane, bo ten najbardziej kosztowny element zbiorowego utrzymywania zwierząt ma być celowo minimalizowany (chów przemysłowy). Natomiast jeśli utrzymywaniu zwierząt przypisywać jako nadrzędny humanitarny cel opieki – jak to jest w przypadku zwierząt bezdomnych – to jakość opieki należy mierzyć w pierwszej kolejności właśnie czasem ludzkiej pracy skierowanej na zwierzęta.

Projektowane unormowanie minimalnych nakładów pracy przewiduje całodobowy nadzór nad ogółem zwierząt oraz dzienną opiekę, pozwalającą na odpowiednie zadbanie o każde zwierzę z osobna, w minimalnym wymiarze 0,5 godziny na jednego psa i 0,25 godziny na jednego kota.

Warunki techniczne i organizacyjne określone są na tyle ogólnie, by łatwo tworzyć gminne miejsca opieki, także przez adaptację organizacji i infrastruktury dowolnych istniejących zakładów, Np. lecznic dla zwierząt, gospodarstw rolnych czy innych zakładów gminnych lub prywatnych.

Nie normuje się szczegółowo jakości ani czynności opieki. Zasadnicza niewymierność opieki powoduje, że ciężar gwarantowania opieki polega nie tyle na szczegółowości norm, lecz na ocenie jej rezultatów w trybie nadzoru. Zamiast szczegółowości standardów, projekt koncentruje się na ich egzekwowalności.

Ostatecznym środkiem nadzoru administracyjnego, gwarantującym możliwość natchmiastowej poprawy losu zwierząt w przypadku nieprzestrzegania standardów, jest administracyjne przejęcie opieki przez wojewodę na koszt gminy. Projektowane przepisy dają organizacjom pozarządowym możliwość skarżenia przed sądem cywilnym zarówno treści umowy z gminą o prowadzenie miejsca opieki, jak i realizacji tej umowy (projektowany art. 39). Ponadto sąd karny może rozpatrywać zarzut o przestępstwo utrzymywania zwierząt w niewłaściwych warunkach bytowania. W tym ostatnim przypadku projektowane standardy minimalne będą dla sądu postawą oceny, czy dane warunki utrzymywania były właściwe czy nie (projektowany art. 11e ust. 2).

Publiczne standardy zbiorowego utrzymywania zwierząt nie ograniczają się do zwierząt bezdomnych na utrzymaniu gminy. Znajdą zastosowanie także do wszelkich schronisk prowadzonych samodzielnie przez organizacje społeczne. Natomiast osoby fizyczne opiekujące się na własną rękę zwierzętami bezdomnymi - choćby licznymi - nie podlegają standardom, o ile zwierzęta utrzymywane są w warunkach domowych, tj. jako towarzysze człowieka. W tym ostatnim przypadku warunki utrzymywania podlegają jedynie nadzorowi gminy nad zgłoszonymi jej zwierzętami znalezionymi i gmina może żądać wydania zwierząt celem sprawowania nad nim opieki publicznej.